

nondum in effectum, & executionem miteretur, tunc ad iudicem degentem in districtu, ubi mandatum gestum est, ubi est mandans, delicti cognitio pertinet, Prosperus in hoc sequutus est Angelum, & de maleficio, d. verb. existens Florentia, num. 2. in fin. Petrum à Placa in Epitome delictorum, d. c. 15. n. 16. & 17. ubi hanc opinionem communem dicit, & sequitur Pract. Conradi d. tit. de inquisitione, n. 17. in fin. Alexand. consil. 126. num. 13. vol. 3. Igitur quando appellatur à mandato de inhibendo, facto iudici existenti in alio districtu, quantumvis nondum sit in executionem, & intimatiorem missum, quia ab expeditione sola posse appellari aliquando diximus supra, & si non deferat, ipse iudex inhibens dicitur vim commississe, & sic hic articulus violentiæ de per se perfectus est, sine commixtione, & contentia alterius alibi facti: ergo cum totum invenitur gestum sub illo districtu, ubi iudex inhibens est, ejus suprema Curia erit adeunda pro tollenda violentia. Riccius ubi supra, n. 56.

58 In secundo autem casu, quando scilicet tantum appellatur à iudice inhibito, qui postquam sibi inhibito intimata fuit, dixit se inhibitorum, idem quod in proximè præcedenti respondendum est, ex eisdem rationibus, & auctoritatibus, quæ pariter in utroque militant, nempe; ut tribunal, sub cuius deget districtu, de ejus violentia cognoscat, solum enim queritur, ut vis tollatur, & hæc à nullo alio commissa reperitur, quam ab hoc inhibito tantum, qui legitime appellationi ad eum emissa deferre recusavit, & sic ab eo solo actus hic pendet, & que solus, non alius cogendus est, deferre. Hic enim articulus violentiæ perfectus invenitur, & simplex nullo alio admixto, & absque contentia alterius; ergo ei soli tribunali supremo pertinet cognitio violentiæ, sub cuius districtu, & territorio stat iudex Ecclesiasticus illam committens: videnda doctrina Riccii in praxi Eccles. d. decis. 326.

59 Tertio autem casu, quando scilicet unus iudex existens in uno territorio effectualiter expedit inhibitionem contra alium iudicem existentem in alio, qui inhibitioni obtemperavit, & ab utriusque iudicis Ecclesiastici inhibentis, & inhibiti facto simul appellatur: tunc major extat difficultas: ad quam namque supremam curiam pro tollenda violentia recurrendum sit. Siquidem ad utramque nullo modo possit, cum illa duo commixta, & complicata habeant necessariam consequentiam ad principium, ut causa scilicet, à causato, effectaque sint unum continens, & una causa, cujus contentia dividi non potest. I. nulli, C. de iudiciis, text.

60 in cap. 1. de causa poss. & fruct. text. in c. 1. §. Papa, de sequestratione poss. & fruct. & quod utrobique notatur per Doctores, maximumque sequeretur absurdum, si in diversis tribunalibus singula, divisione facta vehementer: potuisset namque, ex eadem causa, & negotio diversas, & contrarias declarationes fieri, concurrerentque unius tribunalis decretum cum alio alterius, quod magnum foret inconveniens, ortumque, & non admittendum absurdum, secundum tradita per Felinum in c. 1. de prescript. Socinus in cap. 2. de mutuis petitionibus, versiculo octavo fullit, & per Ill. & Decium in l. si mancipati, C. de collatione bonorum, & latè traditis per Bossium de foro compet. n. 110. cum sequentibus, Prosperum Farin. in pract. crim. 1. tomo, titulo de inquisitione q. 7. n. 48. vers. 3. est ratio.

62 Propter quod vitandum affirmandum arbitror, utrumque curiam, supremamque tribunal competens esse cognoscendi in solidum, de violentia super toto negotio, & causa, & utriusque iudicis Ecclesiastici facto, à quo simul appellatio emittitur, ita ut sit sensus, quod idem tribunal cognoscat, & audeat, cujus districtu degit iudex Ecclesiasticus, à quo appellatio proponitur, & sic si coram iudice inhibente contingat eam interponi ab expeditione inhibitionis, & à datione pro inhibito,

ejus virtute iudicis inhibiti simul pro delatione ea curia adeunda est pro tota causa, sub cuius districtu deget, & e contra, juxta doctrinam huic similem relatam per Joan. Andr. & Philipp. Franch. in regula in obs. de reg. jur. in 6. Abb. in cap. fin. n. 25. de for. comp. Bald. in leg. si quis non dicam rapere, col. 3. C. de Episcop. & cler. Marfil. in l. unica, num. 100. C. de rapis virg. & in l. fin. 110. ff. de iurisd. omnium iudic. de eo nempe, qui existens in uno territorio, seu districtu, emissa sagitta seu sclopo, aliquem in alio territorio occidit, ut hoc casu uterque iudex sit competens, secundum præfatos Doctores, & contra Bartol. & Felin. aliud sententiam communem esse opinionem testantur Abb. dict. n. 25. Alber. in 4. p. stat. quest. 79. Nellus de bann. in 2. p. 1. temp. qu. 8. Clarus d. q. 28. vers. item pono. Pract. Conradi, titulo de inquisitione, num. 16. vers. Attamen usque ad n. 17. Farin. ubi proximè, n. 46. & facit etiam illud mandantis, & mandatarii delictum committi in diversis territoriis existentibus, quando scilicet non solo mandato perficitur delictum, ut superius diximus; sed quando postquam illud cum effectu commissum est, ut tunc utriusque territorii iudex competens sit ad cognitionem delicti, ut videre licet per Prosperum Farin. loco proximè citato, n. 48. ad fin. & per totum. Quid autem sit dicendum de violentiis commissis à duobus iudicibus se invicem inhibentibus in diversis territoriis, seu districtibus existentibus, inferius dicemus commodiori loco.

Succedit nunc, ut inquiramus de violentiis continentibus circa inhibitiones inter ordinarios Ecclesiasticos, & conservatores delegatos, siquidem inter ipsos, & controversia oritur super competentia jurisdictionis, cuius alicuius rei, vel causæ cognitio pertinet? Inque maxima confusione reperio, fuisse loquentum Cevallos, à quo vix veritas deduci potest; quatenus attinet ad articulum violentiæ. Nos autem distinguentes consideramus, aut inhibitioni expeditur à conservatore, cognoscere volente de aliquo negotio contra iudicem ordinarium, qui pariter causam ad se pertinere dicit à qua inhibitione appellaverit pars certans circa conservationem non compariturum, vel non conveniendum, & sic ejus jurisdictionem declinans. In quo absolute loquendo Cevallos 4 p. communium opin. qu. 897. n. 441. cum duobus sequentibus, affirmat vim fieri, nulla facta mentione appellationis, an scilicet, appellatum, vel appellandum sit ab inhibitione, nec aliquo probato circa illegitimitatem appellationis, cum ut omnibus notum est, sit pars magis essentialis ad hunc articulum violentiæ (de quo agimus) nam ad hoc, ut vis detegatur, prius inquiritur, an fuisset appellatio legitima, legitimeque interposita necne, ut in c. 2. à n. 64. supra, hac prima parte probavi, & in præmio, & constat ex discursu operis totius: quapropter absolute, & genericè loquendo, si appellationi ab huiusmodi inhibitione emissa iudex conservator non detulerit, vim nullam facere affirmo, cum à sententia merè interlocutoria proponatur absque aliqua qualitate à Conc. Trid. appellationi requisita, à qua minus esse legitimam appellationem ad principium huius quæstionis, seu capituli, satis probatum reliquimus, quod non repeto, sed potius quæ ibi adduximus, pro repetito habeas.

Quod tamen fallere aio, si aliqua nullitas in ipsa inhibitione expedienda, intercessisse dicatur, ut sursum tum circa inhibitionem perpetuam, quam circa temporalem diximus; quo casu illa considerari quit, quando scilicet ipse iudex conservator nullam prius, vel non sufficientem, (prout necessarium est) facit probationem, seu informationem qualitatis suæ jurisdictionis, nempe manifestæ, & notoriæ injuriæ, & violentiæ, in quo solo ejus iurisdictione fundatur: in text. c. 1. 67 de officio & potestate iudicis delegati, lib. 6. cap. fin. eodem titulo, Concil. Trident. sess. 7. cap. 14. & sess. 24. cap. 5.

& l. 1. 2. tit. 8. lib. 1. recop. non autem aliter, aliàs, vel alio modo, ut probat text. in d. c. fin. ubi decernimus, ut si de aliis, quam de manifestis injuriis, & violentiis scienter se intromiserint, seu ad alia, quæ judicalem indaginem exigunt, suam extenderit potestatem, eo ipso per unum annum ab officio sint suspensi, &c.

68 Et idem probant cætera jura, qualitas namque attribuens jurisdictionem (velut ejus fundamentum) ante omnia necessariò discuti & probari debet, l. 2. §. sed si dubitatur, ff. de iudiciis, l. si que aliena, eodem tit. l. 1. §. ait prator, ff. nequit in flumi. publ. 1. §. docere, ff. vi bonorum raptorum, Bart. in l. multum, ff. de conditionib. & demonstrat. & in l. si finita, §. Julianus, ff. de damno infecto, Paris de Puteo de syndicato, §. iudices puras, col. 3. vers. iudic. semper, num. 3. cum aliis relatis ab Andrea Gaill. in tractat. de pace publica, c. 13. num. 12. cum sequentibus, lib. 1. imò, & quod magis est, licet ad tribuendum jurisdictionis exercitium satis sit, quòd in libello deducatur qualitas jurisdictionem tribuens, licet de ejus veritate dubitari possit, prout notat Anton. de Butrio in c. ceterum, vers. venio ad glossam, de iudiciis, sequutus à Nicolao Milis in reperitorio, verbo iudex, qui vult procedere, Lapo allegatione 59. in Dei nomine, vers. sic quaritur, & allegatione 65. incipit, nunquid post princ. Angel. consil. 6. incipit, dictum statutum, n. 6.

70 Quod quidem non procedit, nec si allegata qualitas in libello attenditur, etiam ad jurisdictionis exercitium; quando à principio qualitas huiusmodi ad impediendam jurisdictionem ex adverso negata sit, quia tunc debet saltem summarie, plenè tamen probari, secundum communem Doctorum opinionem, de qua testantur Alexand. consil. 1. num. 7. lib. 5. Felin. in cap. si clericus laicum, col. 2. vers. prima conclus. de foro competenti, Aymon Craveta cons. 196. & si abundè, col. 2. in fin. Afflic. decis. 197. incipit, plures, Prosp. Farinac. in pract. crim. 1. tom. quest. 8. num. 85. cum sequentibus, jurisdictionisque defectus nullitas major aliis omnibus

71 iurisdictionisque defectus nullitas major aliis omnibus semper reputatur, clem. unic. de sequestr. poss. fruct. Angel. in l. non erit, §. dato, ff. de iurejur. Felin. in c. ex parte, cl. 2. fall. 7. de offi. delegati, & in rubr. de foro competenti. vers. tertium fundamentum, & in c. pastoralis, vers. amplia etiam, de exceptio. Alex. cons. 79. in causa, & lite, in fin. l. 7. Dominicus in cap. tua, per text. ibi de officio Vicarii, Abb. in cap. causam qua, in 3. nota de rescriptis, Egidius cons. 207. auditur, circa fin. Felin. in c. cum olim, col. 7. de re jud. diciturque incurabilis, & insanabilis defectus secundum Staphileum in tract. de literis gratia, & justis, fol. 145. & alios relatos per Vantium de nullitate sententiarum ex defectu iurisdictionis, & unde, &c. à princ. ubi plurima huic nullitati attributa

72 congesti, ergo si de ea debet prius constare, ut dixi, non constat, inhibito non valet, nec canonica dici potest, cum ob eam non habente expediri non possit, ex his, quæ latè Lancelot. de attentat. 2. p. cap. 10. in prefat. à princ. & probatur expressè in d. Trid. decreto, sess. 14. c. 7. ibi privilegiis, exemptionibus, conservatorum deputationibus & eorum inhibitionibus, adversus præmissa nequaquam valituris, &c.

73 Igitur evidenter procedit regula, seu potius limitatio, quam superius ad inhibitionem perpetuam, & temporalem posuimus; ut per inhibitionem nullam ex aliquo juris capite & sic non canonicam, justificetur appellatio, eaque legitima reddatur: etiam in casibus aliis non appellabilibus, ex l. 4. §. condemnatum, ff. de re jud. ut latè ibi probavi, facitque attentatum iudex qui eam sententiam exequitur, ex his quæ tradit Lancelot. 2. part. c. 12. de attentat. limit. per totam, Curiaque suprema pro violentia adhibita, eam intervenisse, declarabit, appellationique esse deferendum. Aliter etiam, hoc eodem themate retento, isthac appellatio consideratur legitima, si orta controversia competentie jurisdictionis, iudex conservator minimè conquis-

Salgado de Protect. Reg.

cens in causa de facto procedat ad ulteriora, inhibendo, antequam juxta Concilium Trid. ab arbitris hæc competentia terminetur: nam cum ejus decreto expressè disponatur, tradaturque pro forma, ut inter ordinarium, & conservatorem orta controversia per arbitros electos terminetur, & interim quiescant in causa, in sess. 13. c. 5. ibi, aut si qua inter ipsos iudices conservatorem, & ordinarium controversia super competentia jurisdictionis orta fuerit, nequaquam in causa procedatur, donec super suspensionis, aut jurisdictionis competentia fuerit iudicatum, &c.

Et tunc à tali inhibitione emissa appellatio dupliciter potest legitima reputari. Primò, quia à iudice conquiscere debente, & ad ulteriora procedente, appellatio etiam jure civili admittitur: text. est in l. siue pars, ubi notatur C. de dilationibus: text. in c. significante, de appellat. ubi Philipp. Franch. & alii. Et quia à iudice, qui post oppositam sibi exceptionem declinatoriam ad ulteriora procedit, licet posse appellari, notant omnes in authentica habita. per glossam ibi C. ne filius pro patre, & notat Philipp. Franch. in c. ex parte, ubi latè de appell. ergo in nostro casu idem est dicendum. Et probatur etiam ex his, quæ latè prosequuti sumus supra, hac 2. p. c. 6. n. 11. & infra, 4. p. c. 13. per totum ab inordinato processu emissa, junctis verbis Concilii Trident. in d. c. 5. (nequaquam in causa procedatur, donec super suspensionis, vel jurisdictionis competentia iudicatum, &c.) quibus verbis ordinem procedendi describi constat.

Deinde quoniam isthac sic expedita inhibito est nulla, cum expendatur tempus, quo iudicis officium debet conquiscere, & est actus attentatus, ita tenent Philipp. Franc. in d. c. significante, de appell. n. 5. decisio Rotæ 37. aliàs 406. nota, quod si iudex, num. 2. de appell. in antiq. Nicolaus Milis in reperitorio, in verbo, iurisdictionis sicut fol. 194. & quod sit ipso jure nullus, sicut gestus post appellationem legitimam, vel recusationem, tradit Probus in add. ad Joan. Mona. in rubr. ut lite pendens, in 6. & est decisio inter resoluta per Thomam de Tanis 108. incipit in eadem Paris. consil. 106. Bonifacius, nu. 14. lib. 4. Bald. & Cin. in d. l. siue pars, C. de dilatione. Lap. alleg. 2. sub num. 7. Rot. in decis. 37. ergo cum sit inhibito nulla, appellatio ab ea legitima debet reputari, & per consequens vim fieri manifestam, si ei non deferatur, in Senatu declarandum, ex his quæ dicta sunt hoc capite millies.

Quod aded procedit, ut iudex ordinarius nullo modo teneatur parere huic inhibitioni, sic de facto expeditæ, cum conservator dubiam, delegatus verò fundatam, & radicatam habeat à jure jurisdictionem, ita Rota decis. 58. de appellat. in novis, & decis. 75. eodem tit. in antiquis. Surdus cons. 424. num. 35. lib. 3. De-80 cius consil. 460. num. 20. lib. 3. Corneus num. 25. lib. 3. Parisius consil. 158. n. 9. & 21. volum. 3. num. 1. Socinus junior cons. 43. col. 4. Mandos. in tractatu de inhibitione, quest. 28. nu. 2. Roland. cons. 77. n. 26. volum. 2. Vantius de nullit. ex defectu iurisd. n. 142. Cov. in pract. q. 24. num. 3. cum idem sit iudicandum de inhibitione nulla, minus solemniter, & minus canonicè expedita, sicut de injusta, & contra jus, ut ista est evidenter, text. in c. 2. de integ. rest. & ibi Abb. num. 5. Paul. Parisius loco proximè citato, n. 11. Surdus consil. 224. cons. 34. Marta de iurisd. 2. part. c. 4. ubi explicat, an quilibet iudex possit cognoscere, an sua sit iurisdictionis, & an possit ab altero inhibere, tenet in terminis huius fundamenti Cevallos 4. p. commun. opinion. quest. 897. num. 855. cum sequentibus.

Ad id etiam bene ponderanda loca Concilii Triden. sess. 7. cap. 4. ibi, inhibitionibus adversus præmissa nequaquam valituris (& in d. c. 10. sess. 24. ibi, nulla inhibito executionem quoquo modo impediatur.) & in cap. 1. sessione 13. ibi, nec Episcopus, seu Vicarius appella-

appellationi hujusmodi tanquam frivola deferre te- neantur, sed ea, quæcunque inhibitiõ ab appella- tionis iudice emanata, non obstante, ad ulteriora valeat procedere, &c. Ex quorum iurium, & decretorum verbis expressè constat, frivolis inhibitionibus, & contra jus expeditis, nequaquam parendum esse, quod etiam advertit Cevallos loc. cit. quæ decreta, vel sal- tim alia similia ejusdem Trid. nempe, cap. 10. sess. 24. de reform. & c. 14. sess. 25. de reform. voluit intelligere, & interpretari Gondizal. de Paz in praxi, 5. part. tom. 2. cap. unic. num. 141. secundum intellectum, & interpreta- tionem à nobis supra, num. 26. traditam textui, in cap. Romana, §. fin. autem post sententiam, de appellat. in 6. dum probavimus, textum illum, dum disponit, inhibitione expedita à superiori in casibus à jure aliàs inappellabilibus parendum esse, & superfedendum in executione sententiæ, à qua appellatum est; procedere, quando iudex superior ultra causæ cognitionem requi- sitam à jure quibuslibet inhibitionibus; in his quæ ex- pediuntur in casibus, quibus à jure prohibetur, appel- lari simul cognovit; an appellatio admittenda sit, vel non, secus autem quando iudex superior, hanc causæ cognitionem simul non adhibuit.

83 Quæ interpretatio verissima est, & tenenda gene- raliter, de quo 3. part. cap. 14. à num. 68. tamen qua- tenus Gondizal. de Paz ibi affirmat, illa decreta Conci- lii pariter esse intelligenda, juxta illam, ita ut Episcopus, vel ejus Vicarius superfedere teneantur in execu- tione illarum sententiarum, (de quibus in d. Trid. locis) intimata sibi inhibitione cum præfata causæ cognitione, expedita; ille nimis perperam fallitur, cum illis decre- tis, & casibus permisum sit, Ordinario exequi, & non obtemperare inhibitionibus ob illorum decretorum spe- cialitatem, & expressam providentiam.

Etenim licet singula jura tam Concilii, quàm cap. Romana, procedant inhibitionibus, & casibus prohi- bitis appellare, diversa tamen sunt in dispositione, quoniam Trid. decreta non se continere sub termi- nis, & limitibus d. cap. Romana, §. fin. autem, sed ultra procedunt, clarissimè providentia, ut his in casibus nulla inhibitiõ executionem impediât, quoniam ad ul- teriora procedatur ex his, quæ adducit Lancelot. Ro- bert. de attentat. 2. p. cap. 20. n. 11. ut quando Principes mandant, quod non obstante inhibitione aliquis rein- tegraretur in possessionem, vel aliquis alius actus expli- caretur, nulla inhibitiõ arctet, sed admittat vires suas, & ea expressa ad ulteriora valet procedi absque metu attentari, ut in id rectè nonnullas applicat doctrinas, & fundamenta, quæ dispositio cum non invenitur in ca- su text. in d. §. fin. autem, nihil mirum, ut diverso ju- re censetur, & inhibitiõ canonicè, & debita causæ cognitione expedita suum debitum effectum fortitur, ut dictum est.

85 Ideoque omnes inhibitiones, quantumvis canoni- ca causæ cognitione expeditæ, comprehensæ, & ex- clusæ censentur in dictorum decretorum casibus, ut clarè demonstrant. Maximè ex natura & virtute di- ctionum, quibus utuntur, prout est dictio (nulla) dictio (quæcunque) & dictio (quoquo modo) ut de dictione (nulla) quæ cum sit negativa universalis, seu generaliter concepta totum excludit, latè dicit Decius in consil. 3. diligenter, colum. 4. numero 4. latius Tira- quell. in l. boves, §. hoc sermone, in 7. limit. num. 4. ff. de verb. signif. Roland. à Valle in tractat. de lucro dotis, quæst. 31. num. 7. & Alciat. consil. 6. nu. 17. lib. 4. & dictio- nem (quicunque) quæ est apta comprehendere omnes casus, etiam expressis majores. Fel. cap. de quarta, n. 15. de prescrip. Gome. in reg. de triennali, quæst. 2. versic. tamen is, Crescentius decis. 1. de privileg. Cæsar de Graf- fis decis. 1. & 6. & decis. 2. n. 3. 4. & 5. cum allegatis per eum eodem tit. de privilegiis: dictionem autem (quo- quo modo) includere ea, quæ alias non comprehen-

dèretur, affirmat Decius consil. 373. numero 5. per text. in cap. ad nostram, ubi glof. de probationibus, verbo, qua- quo modo fecit, l. penult. de testam. milit. l. his solis, de- conditione indebiti, c. si perfolians, de homicidio. & idem Decius latè in d. c. ad nostram.

Nunc & alia inest intricata tollenda difficultas, quif- nam iudicum, quibus diversa rescripta Romana è Ca- ria emanata, super causa appellationis, per utramque partem in eadem causa, ab eadem sententia, vel à di- versis interpositæ, seque invicem inhibentium, violen- tiam facere dicatur, appellationi à tali inhibitione in- terpositæ non deferens, (de materia hac in genere hu- jus quæstionis videndi sunt scribentes in c. ut debitus ho- nor, de appellationibus, & in cap. 1. de rescriptis, & in cap. pastoralis, eodem titulo, & alibi passim.)

Ad ejus tamen veram cognitionem notandum esse, moneo, uni tantum ipsorum jurisdictionem in totum, & in solidum pertinere, eumque tantum de causa cog- niturum, ut notatur ab omnibus in dict. cap. ut debi- tus, & d. c. 1. & cap. pastoralis, ipsum igitur, qui ju- risdictione caret, eo quod suo rescripto uti non potest, quia alterum prævalet, inhibere nullo modo potest, cum deficiat anima inhibitionis jurisdictionis, juxta ea, quæ latè per Lancelotum de attentat. 2. p. cap. 20. in præ- fat. quæst. 1. à num. 22. Gaspar. Guill. in Rota decis. 219. part. 3. Martam in compilat. decis. tom. 1. tit. de inhibi- cap. 7. & c. 8. & post alios Cardin. Tusc. pract. conclus. tom. 4. lit. I. conclus. 141. num. 6. Alexand. consil. 60. libr. 7. ejusque inhibitiõ nulla sit ex hujusmodi jurisdictionis defectu, & eodem Lanceloto, & his, quæ supra, noc. 91 dixi, succedit, cum appellatio legitima sit, quam iusti- ficat nullitas, ut vim faciat manifestam instando pro actus nullius executione, ideo deferendum declara- tur. E converso autem, cum apud alium iudicem tota remaneat jurisdictionis, ac totius causæ in solidum cog- nitio, nulli sit injuria, nec violentia, ea utendo, & cano- nicè inhibendo, juxta regulam, qui jure suo, de regulis jur. in 6. quare huic iudici causam remittendam, ut ad ulteriora procedat, in Senatu declarabitur, pariter, & vim non facere appellationi ab eo, ejusque inhibitoria interpositæ non deferente, cum à justa, & canonica inhibitione, tanquam ab interlocutoria mera non ap- pellare; probavi à principio hujus capituli.

Quomodo autem cognoscetur, quis iudicum ha- beat jurisdictionem, qualeque horum duorum rescrip- torum prævaleat, an fortè temporis anterioritati sit standum: Et brevibus resolve: quod ad hoc ut secun- dum rescriptum etiam de priori non faciens mentionem, ei prævaleat. Tria simul circa ipsum concurrere debent necessariò: prior, scilicet, præsentatio coram suo iudice, prior citatio ejus virtute emanata, & prior citati exceptio; nempe quando citatur virtute secundi rescri- pti excipit de suo rescripto, allegando aliud se habere, & hoc anteaquam illud suo iudici præsentaret, quia his tribus requisitis, simul concurrentibus in secundo res- cripto, ipsum prævalet, juxta c. ut debitus honor, ap- pell. ejusque communem intelligendi modum, commu- nemque conclusionem, quam sequuntur, ibi Abb. Pa- nor. Perusinus, Præpositus, & Decius, & hos Martinus Navarr. in prælect. c. cum contingat 13. causa multa in princ. quam etiam probant Panor. Immola, Felin. Dec. & Ripa in cap. 1. de rescriptis, & an etiam vera sit, quan- do rescriptum primum præsentatum erat generale, se- cundum verò præsentatum speciale, vide eundem Nav. ibi, ubi etiam de aliis dubiis videbis.

Supradicta resolutio à nobis tradita, ut ille iudex vim faciat, cui jurisdictionis non competit, ejusque res- criptum revocatum; non solum verissima est, quan- do jam determinatum sit, quale eorum debeat præ- valere, quod ita fieri solet, ut si sunt diversi iudices impetrati, & primi declaraverunt, ad se spectare jurisdictionem, secundi etiam idem facere, vel quia primum

primum rescriptum revocatum est per secundum, vel alia causa, sive dubium sit in facto, sive in jure, pote- runt simul, & semel cognoscere, an sua sit jurisdictio, si neuter eorum alteri vult hanc competentiam termi- nandam cedere; si autem ita simul cognoscentes dis- cordant, eligendi sint arbitri, ut hoc faciant, text. in c. pastoralis, de rescriptis, per quem ita tenent Innocent. Antonius de Butrio, Abb. Fel. & Decius in eodem cap. pastoralis, quos etiam sequitur Marta de jurisdictione, 2. p. cap. 4. num. 13. & 14. cum generale sit, ut quilibet iudex possit cognoscere, an sua sit jurisdictio, ut de de- legato probatur in l. prescriptione, C. si contra jus, vel militarem publicam, ubi Bart. & est casus in cap. super literis de rescript. in fin. & d. c. pastoralis, ubi Innoc. & in c. ex parte. ubi Abb. in 3. nota. eodem titulo, de quo & aliis cæteris iudicibus Marta videndus loco proxime relato à princ. Sed etiam procedit adhuc præfata resolutio, quando nondum ita determinatum sit quia ex res- criptorum, & processus inspectione satis notoriè appa- rebit in Curia, cujus jurisdictionis sit, quinam ea careat, ut articulus violentiæ, & detegi, & determinari queat, quale sit anterior rescriptum, quale prius præsentatum, quale prius exceptum, quale generale quale verò spe- ciale, & quale alterius mentionem faciens.

97 Ultimo loco se offert ad quam curiam recurrendum sit pro tollenda violentia, quando isti iudices se adin- vicem inhibentes degunt id diversis districtibus, in quibus singula tribunalia suprema resident. Et ne le- ctoris animum suspendam, brevibus resolve, ut ad hanc quæstionem trahamus omnes doctrinas, & distin- ctiones, quas in hoc capite in alio simili proposito ad- duxi, illud præ oculis habendo, ut inspicatur, à cujus iudicis solo facto, & gravamine appellatur. Nam ad curiam tunc sub cujus districtu ipse iudex deget, recur- rendum est; pro violentia tollenda; si autem utraque pars appellat à cujllibet iudicis inhibitione, quia tunc hic articulus effectus est unum continens, quælibet curia adire potest; pro utriusque iudicis violentia cog- noscenda, continentia causæ dividantur, juxta ea quæ latè sursum probavi, & sic de singulis.

Cæteras autem difficultates, quæ circa inhibitiones accidunt; cognitio, & visus principis, & doctrinis hoc in capite adscriptis, facillimè per te solum vincere potes: vide circa hanc difficultatem mirabiles doctrinas, quas adducemus infra, 4. part. cap. 4. ante fin. versiculo ultimo pro necessario complemento, à n. 41. & vide supra, cap. 2. §. ... ad fin. 1. p. à n. 10.

CAPUT XI.

A sententia reddendæ rationis contra admini- stratorem rei piæ, vel profanæ latæ, appel- lationi emissæ non deferens, an vim faciat.

SUMMARIUM.

- 1 Trid. sess. 22. de ref. c. 9. circa reddendam rationem sin- gulis annis per administratores Ecclesie etiã laicos.
2 Ad rationem reddendam, si ex fundatione, aut consuetudine aliqui sint deputati rei piæ, Ordinarius etiam adhibetur.
3 Ratio reddenda Ordinario administrationis rei piæ, etiamsi in fundatione prohibeatur expressè.
4 Rationis reddenda sententia contra administratorem merè interlocutoria est.
5 Rationis reddenda à sententia contra administram- rem rei, vel loci piæ, appellationis non esse deferen- dum, omnes conveniunt.
6 Rationis reddenda à sententia contra administratorem rei profana, an appellationi non deferens, vim faciat. Salgado de Protect. Reg.

- 7 Ratio reddenda coram proprio Episcopo, nec antea ad Metropolitanum permittitur reddere.
8 & 25 A causa sententia an appellatio admittatur.
9 Appellationis prohibitiõ ex natura causæ, ut in ali- mentiis, &c. est privilegium: quando verò ex odio, ut in contumace, confesso, &c. est pena.
10 Rationem non reddentes debito tempore odio lex habet.
11 Omissum ab statuto habetur pro omisso maxime in dis- positionibus strictis.
12 Rationis reddenda à sententia contra administratorem rei profanæ, appellationi non esse deferendum, ve- rius defenditur.
13 Rationem sua administrationis jure divino reddere, administrator tenetur.
14 Rationem administrationis reddere obnoxius est omnis administrator sive necessarius, sive voluntarius sive à jure, sive à iudice, vel homine constitutus, & etiam sine mandato.
15 Rationem reddere tenetur etiam summus Pontifex, si sit administrator.
16 A sententia lata in observantia juris ita disponentis appellationi non deferitur.
17 Appellari nequit, ne fiat quod de jure fieri debet.
18 Appellari nequit à juris dispositione.
19 Rationis reddenda à sententia appellatio frivola est; quia nullum juris effectum sortiri potest.
20 Rationis reddenda sententia est mere interlocutoria, aliam expectans post se calculationibus peractis, & de praxi.
21 Ex calculatione, & computatione rationis admini- strator creditor potest apparere, interim autem nul- lus debitor iudicatur.
22 Rationis reddenda sententia utrique parti & commu- nis, & favorabilis est.
23 Auth. de sanctif. Episc. §. œconomos collat. 9. interpretatur.
24 Administratoribus appellatio denegatur à sententia reddenda rationis propter odium, quo habentur à ju- re ob non redditam debito tempore. Et in favorem administrationis reddenda à jure consi- deratum, ibid.
25 Pia causa non prohibet appellationem de per se.
26 Ratio eadem quando est in pluribus casibus, pariter decidatur non per extensionem.
27 Etiam in dispositione odiosa, & pœnali.
28 Retractus permixtus inter conjuges etiam extenditur ad socios extraneos.
29 A sententia reliquorum hoc est, de aliance, appel- latio non datur.
30 Rationis reddenda à præcepto contra administram- rem rerum profanarum non potest appellari.
31 Tutor, seu ejus hæres non potest appellare à sententia de reddenda ratione tutela.
32 Dispositio continens favorem, & odium, tota iudica- tur favorabilis.
33 Casus omisus similis expresso ex identitate rationis pariter in dispositione comprehenditur.
34 Rationis reddenda sententia contra administratorem rei piæ, vel personæ excludit appellationem, si ap- pareat illum administratorem fuisse non aliàs.
35 Dispositio non verificatur, nisi prius verificetur qua- litas, super qua fundatur.
36 Rationem reddere qui de jure non tenentur, vel qui tenentur, si ante tempus compellantur, possunt ap- pellare suspensivè.
37 Rationum calculario, & computatio postquam calcu- latores sua dederunt vota, privatim tamen, an ap- pellatione suspenditur ante partium recognitionem, & approbationem coram iudice.
38 Rationes, & calculationes si transseant in contractum executionem habent, sicut ceteri contractus.